

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>.

6. Посібник з реалізації заходів евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій і збройних конфліктів: практичний посібник / М. В. Андрієнко, А. І. Фомін, О. М. Слущка, А. А. Слюсар, Л. В. Калиненко, Ю. М. Чайковський. Київ : ІДУ НД ЦЗ, 2022. 250 с. URL: «<https://idundcz.dsns.gov.ua/upload/1/6/1/7/5/4/9/posibnik-evakuaciini-zaxodi.pdf>»

Сіренко Яна Віталіївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Мозоль Наталія Іванівна,
доцент кафедри історії та філософії
навчально-наукового інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Європейський Союз (ЄС) є унікальним міжнародним утворенням, яке становить яскравий приклад успішного політичного, правового співробітництва та економічної інтеграції. Правове положення ЄС було сформовано на основі багаторічної еволюції його правових документів, виключно з низкою угод та договорами, такими як Маастрихтський договір, Лісабонський договір та інші.

До найважливіших рис права ЄС належать культуралізм, плюралізм, раціоналізм, динамізм, інтегралізм, професіоналізм, інструменталізм, легалізм, європеїзм. Унікальна за природою організація Європейського Союзу поєднує риси як типової міжнародної організації, так і федерації.

Право ЄС також є поєднанням рис національних правових систем держав-учасниць з рисами міжнародного права. Найбільший вплив на формування права ЄС, з-поміж національних систем, мають риси французького права (насамперед адміністративного, значною мірою також судового права) і німецького права (цивільного, господарського та торгового) [1].

У процесі інтеграції країн до Європейського Союзу одним з важливих питань є співвідношення права європейського союзу з міжнародним правом. Дане питання є доволі актуальним враховуючи унікальну природу права Європейського Союзу та можливість виникнення колізій при його співвідношенні з міжнародним.

У сучасному світі в багатьох країнах міжнародне та національне право співіснують як окремі правові системи, що певним чином взаємодіють та проникають одна в одну. У даному контексті право Європейського Союзу доволі часто називають унікальним правовим феноменом.

Воно являє собою специфічний правопорядок, правову систему, що склалась на стику міжнародного та національного права держав-членів Європейського Союзу. Крім того право ЄС є динамічною наднаціональною правовою системою, що постійно самовдосконалюється та знаходиться в стані безперервного саморозвитку [2].

Оскільки ЄС є суб'єктом міжнародного права, його завдання полягає у забезпеченні узгодженості всіх напрямів співпраці держав-учасниць. Використання конкретної правової форми участі Євросоюзу у міжнародних відносинах залежить від того, в рамках якого з цих компонентів здійснюється така діяльність.

У відносинах з міжнародними організаціями ЄС використовує як традиційні форми, притаманні практиці інших міждержавних об'єднань, так і ті, що більш характерні для відносин держав з міжнародними організаціями. Прикладом останнього є участь ЄС у деяких впливових міжнародних організаціях.

На відміну від інших міжнародних організацій, ЄС заснував у багатьох країнах світу, включаючи Україну, свої дипломатичні представництва, які мають назву «делегатії Комісії ЄС». Водночас багато країн мають свої дипломатичні місії при Євросоюзі. Таку місію має і Україна.

Створення Європейської служби зовнішньополітичної діяльності сприяє формуванню в межах Союзу власного дипломатичного відомства, яке діє паралельно з дипломатичними відомствами держав-учасниць [1].

З урахуванням вимог принципу державного суверенітету в процесі розвитку міжнародних організацій були вироблені достатньо дійові гарантії запобігання їх пануванню або надмірному втручанням в життєдіяльність держав-членів, до яких, на думку В. Маровецького, слід віднести:

по-перше, запровадження процедури одностайного голосування при прийнятті рішень. Погодившись на певний відступ від цього правила у другій половині ХХ ст., держави-члени натомість запровадили процедуру голосування кваліфікованою більшістю голосів. У цілому діє правило: вимоги до процедури голосування стають більш жорсткими одночасно із зростанням значення рішень, які приймаються, та їх юридичних наслідків;

по-друге, обмеження значущості рішень шляхом надання їм характеру рекомендацій, що юридично не зобов'язують держави. Даний засіб використовується, якщо ризик ухвалення неприйнятних для держав-членів рішень не усувається процедурою голосування або у випадку прийняття одноособових рішень адміністративними органами;

по-третє, позбавлення міжнародної організації матеріальних і людських ресурсів, які б дозволили їй самостійно приймати рішення та їх виконувати, а також апарату примусу, який би вона могла застосувати щодо держав-членів для забезпечення виконання своїх рішень;

по-четверте, обмежена порівняно з державою правосуб'єктність

міжнародної організації – вона має вторинний і функціональний характер. Аналіз історії державно-правового розвитку європейських країн переконливо доводить, що на усіх історичних етапах проявляються дві тенденції, що суперечать одна одній: з одного боку – це боротьба народів, що не мають власної держави, за здобуття самостійності і суверенітету, а з другого – прагнення до об'єднання політичних, економічних і соціальних організмів – у середині ХХ ст. цю тенденцію почали визначати через категорію «інтеграція» [1].

Існує п'ять інституцій ЄС, кожна з яких відіграє свою конкретну роль:

- Європейський Парламент (обирається громадянами країн ЄС);
- Рада Європейського Союзу (представляє уряди країн ЄС);
- Європейська Комісія (рушійна сила та виконавчий орган ЄС);
- Суд Європейського Союзу (забезпечує дотримання законодавства ЄС);
- Рахункова палата або Суд аудиторів ЄС (контролює ефективне та законне використання коштів з бюджету ЄС) [4].

Кожна установа діє в межах повноважень, покладених на неї Договорами, та згідно зі встановленими в них процедурами, умовами та цілями. Установи взаємодіють на засадах відкритої співпраці. Разом із створенням Європейського Союзу постала проблема необхідності у визначенні й уточненні системи його інститутів. У Маастрихтський договір була включена стаття, що дає визначену відповідь на це питання (ст. 3). Вона зазначає: «Союз розташовує єдиною інституціональною структурою, що забезпечує цілісність і наступність його діяльності, здійснюваної в ім'я досягнення поставлених цілей, дотримуючи і збільшуючи досягнення Співтовариств» [3].

З цими інституціями співпрацюють ще п'ять важливих органів:

- Європейський економічний та соціальний комітет (представляє думку громадських організацій з економічних і соціальних питань);
- Комітет регіонів (представляє думку регіональної та місцевої влади);
- Європейський центральний банк (відповідає за монетарну політику та здійснює управління грошовою одиницею ЄС – євро);
- Європейський Омбудсман (уповноважений з прав людини) (розглядає скарги громадян щодо неналежного функціонування певної установи чи органу ЄС);
- Європейський інвестиційний банк (сприяє досягненню цілей ЄС через фінансування інвестиційних проєктів).

ЄС має низку ознак, які надають йому особливий правовий статус:

- Європейський Союз володіє міжнародною правосуб'єктністю, що означає, що він може виступати суб'єктом міжнародного права. Це дозволяє ЄС укладати міжнародні договори з іншими державами та міжнародними організаціями, брати участь у діяльності міжнародних організацій. Лісабонський договір, ухвалений у 2009 році, підтвердив і посилив цей правосуб'єкт.

- Європейський Союз не є типовою міжнародною організацією, оскільки сприяє розвитку міждержавного співробітництва та наднаціональної інтеграції. Держави-члени ЄС передають частину своїх суверенних повноважень інститутам Союзу, що дозволяє ЄС приймати обов'язкові для всіх членів рішення в окремих сферах, таких як економічна політика, спільний ринок,

зовнішня політика та захист навколишнього середовища [5].

Таким чином, Європейський Союз, будучи міжнародною організацією, має глибоку внутрішню правову систему, яка забезпечує його функціонування як наднаціональної структури з широкими повноваженнями в різних сферах діяльності [3].

Список використаних джерел

1. НАВС // Кафедра конституційного права та прав людини / Мультимедійний посібник/ Навчальні матеріали.

2. Галушка І. С. Співвідношення права Європейського Союзу з міжнародним правом / І. С. Галушка // Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку : зб. наук. ст. за матеріалами І наук. практ. конф. з європ. права, м. Харків, 24 квіт. 2018 р. – Харків, 2018. – С. 105–109.

3. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с.

4. Мультимедійний підручник/ Модуль 2 / Розділ 3 / Органи та інститути Європейського Союзу: їх склад, повноваження та порядок функціонування. Режим доступу: <https://eugov.chmnu.edu.ua>

5. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. Харків : Право, 2017. Вип. 34. 324 с.

*Сливка Дарина Василівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ*

***Науковий керівник:**
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії, історії та філософії права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ГАНС ГРОСС – ВИЗНАЧНИЙ ДІЯЧ СВІТОВОЇ КРИМІНАЛІСТИКИ

Трансформація основних сфер життєдіяльності суспільства зумовлює суттєве підвищення ролі наукових пошуків у сфері права і держави. Особливо це стосується таких галузей наукового знання як криміналістика, кримінальний процес, оперативно-розшукова діяльність, кримінальне право, кримінологія, що повинні працювати передусім на попередження кримінальних правопорушень, розробляти сучасні рекомендації стосовно розкриття вже скоєних, а також готувати пропозиції щодо прогнозованих проявів злочинності як у близькому,